

1997 7-52
Янги йилнингиз кутлуғ бўлсин!

Билла ва жамият

1
сон

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик
куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

пайшанба кунлари чиқади

1997 йил январ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХОТИН-КИЗЛАР ҚУМИТАСИ, БОЛАЛАР ЖАМФАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМФАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ — Баҳоси эркин нархда

1997 йил — инсон манфаатлари йили

НИЯТИМИЗ— ЙЎЛДОШИМИЗ

Яқинда Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 4 йиллигига бағишлаб ўтказилган йиғилишда сузлаган нутқида келаятган йили инсон манфаатлари йили, деб эълон қилди. Албатта, бунда чуқур маъно бор.

Барча ривожланган демократик давлатларда ҳам бош омил инсондир. Давлатнинг қудрати, салоҳияти ўз фуқаросига курсатаётган эътибори билан ўлчанади. Яъники, қайсики мамлакат фуқаросини асраса, аяйласа, шарафласа, уша мамлакат шубҳасиз буюқдир. Қишлоқда амаким бор. Ўзи нафақада бўлса-да, ҳеч тиним билмайди. Уша одам бир кунга менга бир гап айтди: кунчилигинг ҳаёт оғир, ундоқ-бундоқ дейсану ишга қўлингни ургинг келмайди. Ахир, ҳаммаси меҳнат билан битди-да. Ана, ўтган йил урғанчамизга солган уй. Икки ой болаларнинг бошида туриб ишлатдим. Уй битди. Шу икки ойни сандирақлаб юриб ҳам ўтказса буларди. Бубир уй. Бугун бошли давлатни қайта оёққа қўйиш эса унчалик осон иш эмас. Бунга ҳаммамиз жон қойитиб меҳнат қилмоғимиз керак. Амаким юқорида айтганимдай, оддий одам, фалсафаси эса ундан-да содда бўлди. Бирок бу гап ортида Ватанга муҳаббат, миллатпарварлик туйғуси жилваланади. Шундай одамлар борлиги учун ҳам буюқ халқнинг, порлоқ келажакнинг борлигига ишончинг ошади.

Республикаимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотларнинг самарали кечилишида айнан шундай оддий меҳнатқаш инсонларнинг меҳнати бекиёс. Бундай одамларни қадрлаш Президентимиз ва ҳукуватимиз юргизаётган сиссатининг узатгани ташкил этади. 1997 йилнинг инсон манфаатлари йили, деб эълон қилиниши ҳам бунинг яққол далилидир.

Ўтган беш йил давомида Республикаимизда амалга оширилган ижобий ўзгаришларни барчамиз куриб, билиб турибмиз. «ЎзДЭУавто», «Зарафшон-ньюмонт», «Кобул-Туйтепа-текстайл» ва шунга ўхшап ўнлаб саноат корхоналарининг қисқа муддат ичида қуриб фойдаланишга тоширирилиши мамлакатимиз иқтисодийсотида юксак бурилиш ясади. 1996 йил тўғри маънода мамлакатимиз учун «иқтисодий юксалиш» йили бўлди. Кириб келаятган йил эса ИНСОН МАНФААТЛАРИ йилидир.

Яхшиият билан бошланган янги йил баракали бўлади. Зеро, халқимиз нияти эзгу инсоннинг амали хайрли кечишига ишонади. Ҳаётда узининг юзлаб марта исботини топган ушбу ҳақиқат, иншооллох ниятларимизга йўлдош бўлажак.

М.ЗОИРОВ

•Муассисларимиз фаолиятдан ОВҚАТЛАНИШ МАДАНИЯТИ

Наманган вилоятида узига хос тажриба утказилмоқда. Ижтимоий, тиббий ва педагогик изланишлардан иборат «Соғлом танда, соғлом ақл» деб номланган ушбу тажриба Болалар жамғармаси вилоят бўлими, Маҳалла жамғармаси ҳамда вилоят халқ таълими бошқармаси томонидан утказилмоқда.

Ушбу дастурга асосан мактабларда болалар медицина куригидан утказилишти. Нимжон, кам қонли болалар аниқланиб, уларни қўшимча овқатлантириш ташкил қилинапти. Бунга маблагни юқоридаги ташкилотлар ажратмоқдалар. Бундан ташқари дастурга асосан ота-оналар билан болаларни туғри овқатлантириш, уларга кўпроқ сервитамин овқатлар бериш борасида суҳбатлар ва тушунтириш ишлари олиб борилмоқда. Болаларни овқатлантириш маданиятига амал қилиш назорат остига олинмоқда.

СОВГАЛАР ТОПШИРИЛДИ

Вилоят Болалар жамғармаси бўлими 27 декабр куни Янги йил байрами утказди. Унга Намангандаги ногирон, етим-есир болалар ҳамда моҳир куллар гунаҳларидан иштирок этувчилар таклиф этилди.

Қизиқarli утган байрам тантаналарида болаларга янги йил совгалари топширилди.

Уз мухбиримиз

Хар куни сайёрамизнинг қайсида бурчагида нотинчлик сабаб болалар иссиқ гушаларини ташлаб, қочоқларга қўпилишга мажбур бўлишди. Узи билан қўлтиқлаб олган сеvimли китобини, уйинчоғини, қўтирчоғини уйнашга-да жой тополмай дарбадар кезишди. Болалик фаслининг охори туқилмай туриб, жажжи вужудни бир олам ташвишлар эзиб қўяди. Маълумотларга қўра, дунёдаги 18 миллион қочоқдан ярмини болалар ташкил этаркан.

«13 йиллик ҳаётим давомида ватаним Камбоджа ҳақида фақат одамларнинг

Қашқадарё вилоятининг Косон туманидаги «Қўнғиртов» жамоа-ширкат ҳужалигининг Тайзан қишлоғида истиқомат қилувчи Ойгул Сафарованинг деҳқон-фермер ҳужалиги ташкил қилганини эшитган айрим қишлоқдошлари ажабланишди:

— Эри милицияда ишлайди, кеча-ю кундуз хизматдан бупамаса, аёл боши билан деҳқон-фермер ҳужалигини эшлай олармикин.

Одамларнинг ҳадиксирашлари ортда қолди. Ойгул катта ният, зур қатъият билан бошлаган хайрли ишнинг бинойидек эшлай бошлади. Дала ишларида унга угли Али, қизи Дилфуза, қариндоши Алишер ва Холиқуллар кумакдош бўлишди. Тез орада Ойгул Сафарованинг умр йўлдоши Олтибой Сойилов ҳам ички ишлар бўлими хизматидан қариллик нафақасига чиқиб уларга кумакка келди.

Шундай қилиб, «Ҳазрати Ғовсил Аъзам» номи билан аталган мазкур оилавий деҳқон-фермер ҳужалиги жамоаси яқунланаётган йилда беш гектар майдон

Тайзанлик тадбиркор аёл

га «Бухоро-6» навли пахта, уч гектарга маккажухори, уч гектарга «Болғали» навли арпа экиб деҳқончилик ишлари ва фермерлик фаолиятларини бошлашди. Синов натижаси чакки бўлмади. Давлат хазинасига режадаги пахта ва арпа ҳосили уз вақтида етказиб берилиб, маккажухоридан тайёрланган силос эса чорвадор фермерларга сотилди. Тадбиркор аёл Ойгул Сафарова бошлиқ фермерлар йилни икки юз минг сумдан ошқис соф фойда куриш билан сарҳисоб қилмоқдалар.

Ҳазрати Ғовсил Аъзам руҳлари узларига мадақдор бўлганидан бениҳоя руҳланишган фермерлар ер майдонини кенгайтиришиб, ҳозирги кунда қирқ гектар майдонга эга бўлишди. Шунинг ун уч гектарига галла экишиб, йигирма гектарини пахта, уч гектарини беда, турт гектарини поллиз ва сабзавот экинлари экишга тайёрлашмоқда. Келгуси йилда далами

галланинг ҳар гектаридан уттиз центнердан, пахтанинг гектаридан уттиз беш центнердан ҳосил қўтаришиб, юз тонна поллиз ва сабзавот маҳсулотлари етиштиришни ният қилишган фермерлар айти кулларда мавсумий дала ишларини сифатли бажариш учун астойдил меҳнат қилишмоқда.

— Бизни техника кучи, минерал уғитлар билан етарлича таъминлашда ва бошқа амалий ердамлар курсатишда ҳужалик раҳбари Мирза Орзиевнинг ғамхўрликлари жуда катта бўлаяпти, — деб таъкидлайди Ойгул Сафарова. — Ҳужалик томонидан нимаики зарур бўлса, ҳаммасини уз вақтида муҳайе қилиб беришяпти. Ишимизга, ишлашимизга монелик қиладиган ҳеч қандай тусиқ йўқ. Шунинг учун келгуси режаларимизнинг тула-туқис уйданишига ишончимиз комил.

Нормамат ТОҒАЕВ

ЎТГАН ЙИЛ ЭСЛАНАДИ

Ҳиндистоннинг турли жойларида Янги йил турли вақтларда нишонланади, расман 1 январь Янги йилнинг бошланиши деб тан олинган. Байрам арафасида кўчалар, уйлар тозаланади, гулчамбарлар билан безатилади. Янги йилнинг биринчи куни ҳамма чумилади, эски йилда ҳаётларида юз берган қувончли воқеаларни эслашади, янги йил режаларини тузишади. Бир-бирлариникига меҳмонга бориб, бахт-саодат, тинч ҳаёт тилашади.

СОАТ 12 ГА БОНГ УРГАНДА...

БАХТЛИ БОЛАЛИК(МИ ?)

оғидан эшитдим. Яна шуни билдимки, у ерда уруш кетмоқда. Таиланддаги 2-болалар лагери мен учун уйга айланган. Лагерида ёмон яшамасди-у, отамни ҳисбга олишгандан сўнг бироз қийналдик. Шунга қарамай, қатъият билан уқидим. Чунки билим ҳаётда кўп нарсани англаб олишга ердам беради. Шўрлик онам отамни қамокдан халос этиш учун озиқ-овқат талонимизни сотди. Бизни боқиш учун эса синглимни бефарзанд бир оилага пуллаб юборди. Отам бўлса қамокдан чиққан ҳамоно ишлаш учун Камбоджага кетди. Ҳалигача дарағи йўқ». Бу даррли ҳикоя камбоджалик 13 ёшли Наринга тегилди. Ҳозирда у укаси билан Пном Пенядаги болалар уйида яшапмоқда.

Яқоб узок вақт уруш нафаси етмайдиган манзилни орзу қилиб яшади. Ниҳоят бир кун ватани Жанубий Суданни, жонажон қишлоғини тарк этишга қарор қилди. «Она юртимда нотинчлик ҳукмрон эди. Ҳаммаёқда беаъфни жангу сурунлар. Мактаб ҳақида уйлашнинг ўзи қўлғили. Мол боқардим, уйлар билан овулардим. Дунёда тинч-осойишта юртлар борлигини билардим ва уша ерларга бош олиб кетишни дилимга тугиб қўйдим.

Одамлар сокинлик ҳукмрон юртларга кетишга шайланганда мен ҳам бу борада дадамга ерилдим. Дадам бу иш хавфли эканлигини, очлик, тапналик йўлда силани куригишини айтди. Аммо менга орзуимдаги маскан

га бориш ҳисси тинчлик бермасди. Хуллас, ҳеч қимга лом-мим демай уйни тарк этдим. Йўлдаги барча азобларга чиданга туғри келди. Ҳатто очликдан сақланиш учун дарахт барглари едик. Ахир оғрузимга эришдик. Энди мен самолётлардан кўрқмайман. Улар менга ваҳшат уруғларини сочмайди, балки овқат келтиради. Уқийш ҳам қатнайтман. Отамни, ака-укаларимни қаттиқ соғинганман. Житарларимни қўмсаганда, уйга кетгим келаверади».

Босниялик қизалоқнинг аянчли тақдирини тинглаш ҳам уруш оловини алағалатаётган нокасларга нисбатан нафрат уйғотади:

«Менинг исимим Амра. Ёшим 13да, боснияликман. Зөлма исми 6 ёшли синглим бор. 9 ёшли синглим эса қочқин пайтида қўлиб кетди. Тунукун у ҳақда уйлайман. Босния гузал маскан эди. Аммо уруш одамларнинг қалбига ёвузлик, бир-бирга нафрат туйғуларини олиб кирди. Синглимни ўзимиз билан олиб келмоқчи эдик. Афсуски, қуприкни портлатишди. 2 ой қочоқлар лагерида яшадик. Сунтра Швейцарияга кетдик. Онам ҳам синглим учун қаттиқ қайғуради. Озгина пул жамғарсам, Қизил Ҳоч жамиятидан синглимни топиб беришларни сўрадим».

«Қочоқ болалар билан ишлаш мен учун азобли. Аммо бор кучимни уларга имкониятлар яратишга қаратганман», дейди БМТнинг қочоқлар билан шуғулланувчи Олий Комиссари Садако Огата.

Бундай воқеаларни эшитиб, қуриб юрагинг эзилиб кетади. Ва беихтиёр юртимиздаги тинчлик, осойишталикнинг қадр-қимматини чуқурроқ англайдиган бўласан. Ватанимизда олиб борилаётган тинчлик сиёсати, болаларга курсатилган ғамхўрлик барча қитъаларда қанот ёйишини дил-дилдан истайсан.

Алижон САФАРОВ

•Таассурот

ОИЛА- МУҚАДДАС ДАРГОҲ

Ҳозирги вақтда айрим ешларимиз оила қуришга енгил-елчи қарашади. Уйланмоқчи бўлган йигит албатта бўлгуси келинни олдидан куриш, у билан суҳбатлашиб, яхшилаб танишиб олишни олдига мақсад қилиб қўяди. Бироқ ана шундай танишувлардан кейин ахлу-паймон билан қурилган турмуш туйдан сўнг 2-3 ой утиши билан бир-бирларининг характери еқмай қўлиб дарз кетади. Баъзи йигитлар эса 2-3 фарзанди бўлгач (афсуски, шундайлар қўлайиб кетди), бошқа биттаси билан топишиб, никоҳидаги хотини билан ажрашади, никоҳнинг муқаддас эканлигини англаб етмайдилар. Бунинг натижасида 2-3 бола отасиз тирик етим бўлиб усади.

Илгари маҳаллаларда эр-хотиннинг ажраллиши жуда кам бўларди. Агар фарзанд бўлмаса еки бирорта-си оғир юқумли касалга дучор бўлса, иложсиз ажраларди. Ҳозир эса бир маҳалланинг ўзида 50-60 га яқин турмушдан ажрашган, фарзанди ва фарзандсиз аёлларни учратиниш мумкин.

Бир вақтлар келин билан қувв бир-бирини фақат чимилдикда қурган ва узаро меҳр қўйиб, абдий яшаб кетганлар.

Ҳамза номли ўзбек давлат академик драма театрида сахналаштирилган «Чимилдик» спектакли (Эркин Хўшвақтов асари)ни томоша қилиб, ҳаёлимдан шу уйлар утди. Гарчи асарда воқеалар қўли орқали баён этилган бўлса-да, мазмун-моҳияти билан томошабинни оиланинг муқаддас даргоҳ эканлигини англаб етишга, ҳис қилишга ундайди. Айтмоқчиманки, анчадан бери мана шундай қўли тарбиявий аҳамиятга эга бўлган асар (спектакл) томоша қилмаган эдим. Ундан нафақат пойтахт томошабинлари, балки республикамиздаги барча театрсеварлар баҳраманд бўлиши керак, деб уйлайман.

Ҳамидулла ЙЎЛДОШЕВ.

Ўзбекистоннинг бахтли болалари
А.ПАРДАЕВ олган сурат

ЎЗИНГГА ШУКУР, ЎЗИНГГА...

Хар борганимда онажоним арабий илмони ҳижжалаб урганаётган бўлади. Тавба, олтмишдан ошганда эскича урганиш шартмикан? Ундай десам, найинки ул зоти мухтарамим, балки маҳалламиз кайвонилари — Сорахон ая, Фотима опа, Шарофат ая уз устозлари Шарафхон ошадан астойдил илм урганишгилар. Шарафхон опа Марғилондаги аёллар мадрасасида таҳсил курган, гоят фозила аёл.

Кунгилдан кечанларини онажонимга сездирмайман. Ҳарфларни уриштириб ўқишларига пича «срдамлапгач», ўзимга хос бетақатлик ила «урисча ҳарфла» уқиб қўймайсизми, ая» дейман.

— Йўқ, йўқ, — қатъий оҳангда тақрорлайди онам, — аслида уқитаннинг савоби булакча буларкан, қизим. Кучим етганча таталиб тураверайчи, худойим қўл-қўлини очса, ажаб эмас. Онажонинг раҳматли қанча тавалло қилганлар-а, илмимни олишлар, ҳарф ургатай, деб. Ололмадик, на катта бувинг, на холинг, на ман...

Ололмасдингиз ҳам, онажон. Ахир, сиз-менинг муштилариғинамнинг оғи олти, қўли етти эди. Тўққиз болани ювиб-тараш, ўқишга, боғчага тайёрлаш, рўзгоринг бека аталмишга хос юмушлар, рафикалик бурчлари ва иш. Ҳа, оиладан барча тапшиқлар ҳам бир эди-ю,

ипингиз ҳам бир эди. Пиллакашлик фабрикасининг тонг қаросида Сизларни чорлаган гудоклари баъзан ярим тунгача ҳам уз ишчиларини қўланса ҳидли бағридан бупаттиси келмасди. План бўлмай қолганда тунлари ҳам ишлардингиз. Қўлларингизда болаларингизга аталган фабрика бозорчасидан харид қилинган ширинликлар тула сумкани аранг кутариб, мажолсиз қадам тапилаб, ишдан қайтишларингизни унутиб буларканми??? Яқшанбаларчи?

Оҳ, биз—болалар бу яқшанбаларни жуда орзиқиб кутардик. Иш, юмушлар биздан тортиб олган онажонимиз ҳафтанинг саодатли шу кунда болалари оғушида буларди. Шу бахтиёр кунда бизлар онажонимнинг пилла хидлари урнаб қолган бағридан чиққимиз келмас, фараҳбахш лаҳзалар йилларга айланишини орзу қилардик. Худа-беҳуда онажонимизни кучиб, тинмай ўпиб-ўпиб олардик:

— Аяжоним, соғиниб кетдим, аяжоним...

Айниқса, етти-саккиз ойлик укам онамнинг кучоғидан тушгиси келмас, ҳали йўлга кирмаган гудак бахтиёрлигининг чеки йўқ эди. Ахир ўша йиллари оналар чақалоғи икки ойга тулар-тулмас ишга қайтиши шарт эди. Қаҳратон киши кунлари сахар-мардонлаб бир қўлингизда қалин одеялга уралган укам,

иккинчисила сумка, ишга шошганларингизни унутиб буларканми?! Қор элаган узун киши тунлари укамни кечкуруни ясидадан олиб қор-она, қор-бола бўлиб ишдан қайтишларингиз ёддан чиқармикан?

Иш купинча биз болаларни ўша бахтиёр яқшанбалардан ҳам мосуво қиларди. Ярим тунда ишдан қайтган онажонимиз сахар бир бурда нон билан мунгайбигина нонушта қиларкан, уйқумиз учиб кетарди.

Қўрпа ичидан чиқмай қўзларимизда ёш гилтиллаганча нигоҳимиз билан сизни кузатиб қолардик.

— Яна план бўлмадимиз, аяжон? Ҳа-деб ишлавасизми?

— Ишламасам, бўлмайди. Қаттандир комиссия келармиш. Бувижонимни уч кундан бери қўролмайман, хамир қилиб қўйсаларинг, ҳали ёпиб, ров қўриб келаман.

— Ая, касалмисиз, галати гапиряпсиз?

— Жигарим санчиб-санчиб қўйяпти, дўхтирга кирсам, уни тилига ман тушунмадим, маникига у. «Иссиқ йўқ, ишла, давай работа», деб чиқариб юборди. Хулди атай қилгандай шерикларимдан ҳижолат бўлдим. Бугун ҳам бир амаллаб келарман...

Сенинг бошинг ишдан чиқмас,

Менинг бошим қўлфатдан.

Ишла, ишла, Ўзбекистон

Қарзинг қўлини давлатдан,

— деган қўшқлар нолегал, пана-панада қўйланаётган, исенкор юраклар сабри қосадан чак-чак томаётган йиллар эди. Ҳа, темирқўргон СССР давлати аталмиш беаёв машинанинг бир мурувати эдингиз. Ва ана шу машина сиздан Иззатой отини деган табаррук ном эга-

си бўлмиш онажоним илмини ўрганиш имконини бутунлай тортиб олган эди. Ахир ўшанда илоҳий китоб — Қуръони Карим қўнғин қилинган, ендирилган, қумдирилган, миллимизининг асрлар силсиласида йўлчи юлдуздай порлаб, маърифатга, иймонга чорлаган фозилу фузалолари, уламоларига қора сўралган муҳлиш даврлар эди. Оҳ, наломатларким, миллитни йўқ қилиш учун уни қиргинбарот қилиш шарт эмас, тарихи йўқ қилинса, миллат таназзули шу экан... Шундай даврда отинби онажонимнинг илмимни олишлар деган утинчлари на қизларига, на набираларига етиши дарғумон эди. Ва менинг чиройи энам, отинби энам, юзларидан ажиб нур таралган энам (яратган оҳиратингизни обод қилсин, иллоҳ) шу муқаддас китоблар—носб ҳазинасини унинг қадрига эстадианларга тарқатиб беришлар.

... Яқинда борсам, онажоним Хожа Аҳмад Яссавий ҳазратининг «Ҳикматлар»ини арабий имлода, ўзи айтмоқчи туркийда ўқияпти:

Қўл Хожа Аҳмад тоат қил,

Умринг билмам, неча йил.

Аслинг билсанг-оби-тил,

Яна гилга кетар-о...

Онажонимнинг оҳангини келтириб, отинчлар монанд ўқишлари юрагимга нур соғандай бўлди. Меҳрибонимнинг қадрдон исларига чўмилиб уни қучганча «Ҳикматлар»ни тингларканман, илм-таълиқ еш танламади деди идроким. Шу чоғ муаззиннинг пешинга чорлови оёна-боланинг айна ҳолатида алланечук илоҳий даъватдек янгради.

— Ўзингга шукур, шу кунларга етказганинга шукур, — деди онажоним «Ҳикматлар»ини чиройли халтага солиб, илби қўяркан ва аста намоз тадоригига қўзғолди.

Маҳфуза УСМОНОВА,
Фарғона

АСАБИЙЛАШМАСЛИККА
ҲАРАКАТ
ҚИЛАДИЛАР

Вьетнамда Янги йил байрами «тет» деб аталади. Байрам кунлари ота-боболар ва қариндош-уруғларнинг қабрлари зиёрат қилинади. Шу кунлар свуз кучлар уйга йўламаслиги учун пойгакка гов ва камон ўқининг сурати чизиб қўйилади.

Бутун йил давомида ҳуш кайфиятда юриш ниятида ҳамма ҳушмуомала, мулоим бўлишга, асабийлашмасликка ҳаракат қилади.

СОАТ12ТАВОНҲУҲАНДА...

(Давоми. Боши утган сонларда)
Туртинчи фасл. Шогирд тулишнинг шарт-шароитлари

Агар шогирдликнинг биноси ниманинг устига қўрилади, деб сурасалар, иродат устига, деб жавоб бергин. Агар иродат нимадир, деб сурасалар, самоъ ва тоатдир, деб айтгин. Агар самоъ (эшитиш) ва тоат нимадир, деб сурасалар, ниманики устоз айтса, уни жон қўлоғи билан эшитиш, чин кўнгил билан қабул қилиш ва вужуд аъзолари орқали амалда адо этишдир, деб айт. Агар шогирд учун нима яхши, деб сурасалар, пок эътиқод деб айт, чунки фақат эътиқод кишини муродида етказди.

Агар шогирд нима орқали матлуби-мақсадига етади, деб сурасалар, хизмати орқали деб айтгин. Агар хизматининг биноси нимага қўрилган, деб сурасалар, роҳатни тарқ этиш ва заҳматни чекиш асосига, деб айтгин. Агар шогирдликнинг руқийлари нечта, деб сурасалар, туртга деб айт. Биринчидан, мард бўлиб ишга киришиш, яъни футувват йўлини мардона қабул қилиш, зеро киришмасдан қўриб туриш, орқага суриш ва йўлдан

қайтишдан кура ёмонроқ... Иккинчиси — сидқидилдан хизмат қилиш. Учинчиси — кўнгилни ва тилни бир-бирига мувофиқ тутиш, яъни насиҳатга қўлоқ солиш ва устоздан эшитганини ёдда тутиб, унга амал қилиш.

Агар шогирдликнинг одоби нечта деб сурасалар, саккизта деб айт. Аввал шуки, қабулга кирганда ёки устозни курганда, биринчи бўлиб салом бериш. Иккинчиси — устознинг олдида оз гапириш. Учинчиси — бошни олдинга эгиб туриш. Туртинчиси — кузни ҳар томонга югуртирмаслик. Бешинчиси — агар масала сўрамоқчи бўлса, олдин устоздан ижозат олиш. Олтинчиси устоз жавоб айтганда, эътироз билдирмаслик. Еттинчиси — устоз олдида бошқалардан гийбат қилмаслик. Саккизинчиси — ўтириб-туришда ҳурматни тулик сақлаш.

Бешинчи фасл. Шадд маъноси ва унга тааллуқли нарсалар ҳусусида

Агар шадднинг маъноси нима, деб сурасалар жавоб бериб айтгинки, ушбу сўзнинг маъноси бештадир, биринчиси — мустаҳкам

лаш, асосни яратиш; иккинчиси — ҳужум қилиш; учинчиси — чопиш; туртинчиси — қувватлантириш; бешинчиси — қўшнинг кутарилиши. Аммо футувват истилоҳида мардлар аҳлининг аҳдига вафо қилиб, пирнинг амрига итоат этишини шад деб айтадилар. Агар «шадд»нинг луғавий ва истилоҳий маънолари орасида қандай яқинлик бор, деб сурасалар, жавоб бериб айтгинки, биринчидан, аҳд боғлаш солиҳнинг уз ишига устиворлигини курсатади, зеро мардлик белбоғини боғлаган аҳдига вафо қилади. Иккинчидан, бел боғлагандан кейин нафсга қарши кураш эшиклари очилади, бас, гўё душманга ҳамла этган бўлади ва душманларнинг қаттол душмани — нафс билан жанг бошлайди. Учинчидан, бели боғланган одам сулук йўлида собитроқ ва чакқонроқ бўлади ва мақсад манзили сари ҳушёр оғоҳ бўлиб интилади. Туртинчидан, бели боғлаш орқали киши ботинида бошқа бир қувват пайдо бўлади... Бешинчидан, белини боғлаган шахсда офтобнинг кутарилиб порлаши сингари тариқат фалаки сари бир илҳомши

лаш, асосни яратиш; иккинчиси — ҳужум қилиш; учинчиси — чопиш; туртинчиси — қувватлантириш; бешинчиси — қўшнинг кутарилиши. Аммо футувват истилоҳида мардлар аҳлининг аҳдига вафо қилиб, пирнинг амрига итоат этишини шад деб айтадилар. Агар «шадд»нинг луғавий ва истилоҳий маънолари орасида қандай яқинлик бор, деб сурасалар, жавоб бериб айтгинки, биринчидан, аҳд боғлаш солиҳнинг уз ишига устиворлигини курсатади, зеро мардлик белбоғини боғлаган аҳдига вафо қилади. Иккинчидан, бел боғлагандан кейин нафсга қарши кураш эшиклари очилади, бас, гўё душманга ҳамла этган бўлади ва душманларнинг қаттол душмани — нафс билан жанг бошлайди. Учинчидан, бели боғланган одам сулук йўлида собитроқ ва чакқонроқ бўлади ва мақсад манзили сари ҳушёр оғоҳ бўлиб интилади. Туртинчидан, бели боғлаш орқали киши ботинида бошқа бир қувват пайдо бўлади... Бешинчидан, белини боғлаган шахсда офтобнинг кутарилиб порлаши сингари тариқат фалаки сари бир илҳомши

кутарилиш юз беради. Ва илоҳий жамол анвори порлашидан кўнгли ёришади, худди қуёш нурларидан ер юзи ёришгани каби. Агар шадднинг нимага ишора этиб, қиёс қиладилар, деб сурасалар, шиддат ва шаддатга (қаттиқликка) деб айт, яъни кимни шадд аҳлидан бўлса, у нафс ва ҳирсу ҳавога нисбатан қаттиққўл бўлиши даркор демек. Боз устига, у бошқалардан қанчалик озору қаттиқлик тортса-да, чидаши лозим. Шундай унинг шадди — аҳли дуруст бўлиб чиқади. Айтишларича, бу сўз «шадд» суздан олинган ва у жавонмард, яъни ёш йигитнинг қуввати ва яхшилиги шиддати-га ишорадир... Яна шуки, кимки шадд бўлса (футувват белбоғини боғласа), унинг олдинги ҳаёти ниҳоятга етади, яъни жавонмардликдан узга хислатни унутган бўлади.

Агар шадднинг ҳақиқати нима, деб сурасалар, сидқу сафо, меҳру вафо ва таслим (бўйсунуш), деб жавоб бергин.

(Давоми келгуси сонларда).

О, нақадар саҳийсан она табиат. Сен ўзинг-ку дунёдаги жамияки жонзотни жуфт қилиб яратган. Аммо нега энди баъзан бу жуфтликни вайрон қиласан. Баъзи кимсаларнинг ҳаёт йўлида турли хил жумбоқлар ҳозирлайсан. Бундай қисмат баъзи кишилар елкасига тушганда сезилмаслиги мумкин, лекин табиатан сен томонингдан гулдай нозик қилиб яратилган аёл елкасига тушса, бунга қандай чидаб туриш мумкин. Бу сенинг нотантилигинг эмасми? Шундай экан, Зулайҳо... унинг умиди бир неча йиллик роҳат-фароғат-у кейин бутун умр оҳ тортиб яшашмиди? Унда нега унинг Азимини ёнидан олиб кетдинг, ҳаёти айна гуллаган, гуркираган, пайти-я.

Мана, беш йилдики, Зулайҳо гулдай умрини хазон қилиб ёлғиз аёл — есирлик дарду аламини тортаётти. Шундай бўлишини билмасмидинг, она табиат. Нега унинг орзуларини армонга айлантдинг?

Зулайҳонинг орзулари кўп. Балки уларнинг кўпини куч, катта меҳнат эвазига амалга оширадди. Бироқ... Шунинг учун ҳам баъзан Зулайҳо ўзича ҳаётда нима бўлсанг бўл экану ёлғиз аёл бўлма экан, эрингдан есир қолма экан, деб ўйлаб қолади.

Ушбу мақола орқали биз ай-

нан Зулайҳонинг ҳаётинигина ёритмоқчи эмасмиз, балки Зулайҳо тимсолида қисматига ёлғизлик ёзилган аёлларнинг кўнгли ва руҳиятига назар ташламоқчимиз. Аслида бу айб эмас. Бироқ оилада барча оғирлик аёлнинг елкасига тушиб қолар экан, ушбу оилада жиддий қийинчиликлар бошланиши турган гап. Биринчи ўринда ижтимоий, иккинчи ўринда ахлоқий, учинчи ўринда маънавий ва бошқа-бошқа муаммолар бош кўтаради.

Мана, биргина мисол, аёл ёлғиз қолдим, албатта, бир қанча вақтдан кейин унга кўз олайтирувчилар кўпайиб қолади. Бу аёл қанча-

БЕВА

лик покизаю, бокира бўлмасин унга энг бўлмаганда зино кўзи билан қаровчилар, албатта, учрайди. Шундай экан, атрофдагилар кўпчилик ҳолларда бу аёлга маломатлар ёғдириши турган гап. Аммо шу билан бир қаторда аёлнинг аёллигини ҳам унутмаслик керак. Ахир бу аёл ҳам тирик жон, у ҳам ҳаётдан ҳали умидвор. Демакки, у ҳам бошқаларга умид кўзи билан қараши турган гап. Бир эркак унга ёқиши ёки у бирор эркакка ёқиши мумкин. Ахир, ҳаёт барибир ҳаётда. Хўш бизнинг ўз орамиздаги аёл-

ларга муомаламиз қандай, айниқса, атрофимиздаги ёлғиз аёлларга қандай муомаладамиз, уларнинг дард-аламларини тушунапмизми, кўраямизми, тўғри кўз билан қараямизми, уларга маломат кўзи билан қараш одат тусига кириб қолмаяптими?

Мана, Зулайҳони олайлик. Мен билган Зулайҳо ҳам ҳаётда яхши яшагиси келади, у ҳам ўз қувонч ва ғамини бир яқин киши билан баҳам кўрсам дейди. У ҳам узун тунларни ўз жуфти ҳалоли билан ўтказсам дейди. Ахир, бу ҳаётда жуфти ҳалолни исташ жиноят эмас ва умуман табиий-ку. Нимага ундан кўз юмишимиз керак. Нима, аёл ёки эркак ҳаётда ёлғизликка учраса, улар бутун умри ҳаёт лаззатларидан воз кечишлари керакми ва фақат ҳаёт ташвишлари билан яшашлари — улар учун ҳукми. Умуман олганда, бу ҳаётда ҳеч ким, ҳеч кимни ўзичалик севмайди. Бу ҳақда буюк мутафаккир бобомиз А. Ғаззали киши биринчи ўринда ўзини севади, деганда хато қилмаган. Шу ўринда Зулайҳо ҳам бир инсон сифатида яна турмуш қураман, деса кўпчилигимиз унга ақл ўргата бошлаймиз, болаларингни ўйла, деймиз. Ҳатто унга сабр ҳақида сабоқлар бера бошлаймиз. Аммо Зулайҳонинг ҳам инсонлигини, унинг ҳам бир вужуд сифатида ўз талаблари ва истаклари борлиги ҳақида ўйламаймиз. Унга дашном бериб, кутишга чорлаймиз. У нима кутиши керак. Энг қизиғи, ўз ҳою-хавасларидан воз кечиб, болалари учун гуллаган ёшида ёлғиз ўтириши тўғрими?

Ушбу саволларни кўтарар эканмиз, ўқувчиларимиз ёлғизлик, ёлғиз аёл ва ёлғиз эркаклик муаммолари ҳақидаги фикрларини бизга ёзиб ўртоқлашадилар, деган фикрга келдик. Айнан мана шунинг учун ҳам биз бу икки мақолани бир-бири билан ёнма-ён қўйдик.

Хабарингиз бўлса газетамизнинг яқин сонларидан бирида «Қишлоқдошлар нима деркин?» номли мақола эълон қилинган эди. Мақолада тақдирнинг оғир зарбасига учраган икки инсон (Турсунтош ва Саид) қисмати, ўй-кечинмалари қаламга олинган эди. Шу мақола туртки бўлдимиз, ҳарқалай таҳририятимизга ёлғиз аёл ва эркаклар ҳиссасига фикр билдирилган кўплаб мактублар кела бошлади. Қолаверса, ҳодимларимиз ҳам яна шу мавзуда иккита мақола тайёрлашди.

Қуйида ушбу мақолалар ва мактублар билан танишасиз.

... Умуман, одамлар нима деб ўйлашса ўйлашару мен Турсунтош билан Саиднинг турмуш қирилларини жуда-жуда хоҳлардим. Ахир улар бир-бирига елкадош бўлса, бир-бирини тушунса, бунинг нимаси ёмон. Ўлган ўлди-кетди, энди улар барибир қайтиб келишмайди-ку. Тўғримасми?

Тошкент шаҳри

... Худоба шукри, менинг бошимда эрим бор. Бироқ беванинг дарду аламини ич-ичимдан ҳис қила оламан. Бу гапларим билан турли сабаблар билан бошига бевалик тушиб қолган опа-сингилларимнинг устидан кулаётганим йўқ. Азбаройи самимий айтаётирман. Ҳаёт шу қадар мураккаб, ёнингда йўлдошинг бўлмаса оғир. Ота-она, опа-ука, фарзанднинг ўрни бўлак. Турмуш ўртоғининг ўзини улар босолмайди. Шундай экан, аввало, бундай кўргуликдан худонинг ўзи асрасину, бироқ шундай бўлган тақдирда ҳам янги турмуш қурган маъқул, деб ўйлайман.

Қашқадарё вилояти, Китоб шаҳри

Бундан тўрт-беш йил илгари бир дугонанинг эри фожеали ҳалок бўлганди. Дугонани ўттиз беш ёшида урта норасидаси билан бева қолди. Тўғри, бир йилча ҳеч ким унга бирон нарса дейишга ботинолмади. Бироқ кейинроқ «Сен турмуш қиришинг керак», «Болаларингни ўйласанг-чи?», «Шундай юрверасанми?» деганга ўхшаш гап-сўзлар, маслаҳатлар кўпайди. Лекин дугонани буларнинг барчасига қарама-қарши «Мени қийнаманглар. Бошқа турмуш қиришни хоҳламайман» дея масалани узил-кесил ҳал қилди. Мен унинг ҳолатини тушунаман. Эҳтимол, унинг ҳам ўз ўйлаган фикри, сиғинадиган эътиқоди бордир.

Гўзал НАСИМОВА

Андижон шаҳри

Мен бу ҳақда ҳеч ўйлаб кўрмаган эканман. Эҳтимол қайта Оила қурган маъқулдир... Балки тақдирга тан бериб, болаларни тарбиялаган бўларми? Ким билади яна. АЗИЗ, ТАҚТА 3-курс талабаси

Ўғай она, деганда ҳаёлимга ҳар доим «Зумрад ва Қиммат» эртагидаги жоҳил она келаверади. Болалигимда бечора Зумрадининг тортган азабларини эшитиб, ўтириб йиғлардим. Агар отаси шу кампирни олиб келмаганида бу кўргиликлар унинг бошига тушмасмиди, деб ўйлардим. Албатта, эртақ эртақ. Аммо ҳаётда ҳам бундай ҳодисаларнинг борлиги одамни қийнайди.

Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани

Турсунтош билан Саиднинг қисмати жузъий ҳодиса эмас. Бунақаси ҳаётда кўп учрайди. Қишлоғимизда бир одамнинг тўнғич ўғли қазо қилиб, келини жажжигина қизалоғи билан тул қолганди. Ўша одам орадан бирор йил ўтказиб келинини ўртанча ўғли билан никоҳлаб қўйди. Менимча, бундан ҳар икки томон ҳам ютди. Қувё томон ҳам, қиз томон ҳам. Негаки, норасида гўдакни бегонанинг қўлига топширмадилар.

Нурота тумани, Чўя қишлоғи

... Ёлғизлик албатта оғир. Гулдай ёшингда бева қолиш... Мен бу ўринда оиладаги моддий қийинчиликнигина назарда тутатганим йўқ. Қолаверса, эркаксиз ҳам бунинг улдасидан чиқиш мумкин. Бироқ эркаксиз... яшашнинг бошқа оғир томонлари бор. Кўпчилик, «Болаларингни ўйла, ўғай ота оталик қилмайди» дейишади. Улар бу билан гўё «Эрга чикмай, бирон жазман топиб юрвер» демоқчидай бўлишади. Ахир, бу болаларингизга нисбатан ҳурматсизлик эмасми! Ҳаммадан яширинча, ўғрига ўхшаб ҳаёт кечирининг нима кераги бор? Ундан кўра тинчгина турмуш қуриб, ҳаёт кечирган маъқул эмасми?

Мухлиса АБДУЛХАЙРОВА

Хоразм вилояти, Хонқа шаҳри

...Саид акага тан бермадим. Ахир, қандай қилиб укасининг хотинига... Укаси ўлган бўлсада, унинг хотираси тирик-ку ахир.

Навоий Педагогика Олийгоҳи 4-курс толиби

Бу ўринда кескин қилиб бирон фикр билдириш қийин. Қандай йўл тутиш ўша одамнинг дунёқарашига, иродасига боғлиқ.

Тошкент шаҳри

Отабек БОЛҒАЕВ

НИГОРА, ГўЗАЛ

•Мехр

КЕЧИРИНГ, ОНАЖОН!..

Дарвозаси олдида анча иккиланиб тургач, Эркин аста эшикни очиб ичкарига кирди. Сўпуриб, сув сепилган ораста ҳовлининг бир четига кўғирчоқ ўйнаб ўтирган қизча югуриб келиб, бўйнига осилди. Кўнглида қандайдир илиқлик туйган Эркиннинг кайфияти кўтарилиб кетди. У қизчанинг лўппигина юзларидан ўлди-да, сўради:

— Ойижонинг қани, Гули қизим?

— Кир ювоятла, — ҳозиржавоблик билан жавоб берди у.

Ҳовлининг этагида дорга кир ёяётган Зумрадхон келиб Эркинга салом берди.

— Ҳорманг, Зумрадхон!

— Бор бўлинг, — деб жилмайди Зумрадхон. — Малика яхши юрган эканми?

Эркин ҳижолат тортгандек, «ҳа, яхши, салом айтиб юборди», деди нигоҳларини Зумраддан олиб. Орага сал ўнғайсизлик тушгандай бўлди. Уни Гулининг бийрон-бийрон бижирлашлари ҳам юмшата олмаётганди... Бу ўнғайсизликнинг сабаби бор эди. Эркин бугун Тошкентда қўйётган, анчадан бери уйига келмаётган қизи Маликанинг олдидан келганди.

...Эркиннинг аёли Мунаввархон бундан икки йил бурун қазо қилиб, бир ўғли, бир қизининг ўртасида сўппайиб ўзи ёлғиз қолди. Кўп қийнади. Кир ювди, уй тозаллади, овқат пиширди. Ҳатто, тикиш-бичиш ҳам ўзининг гарданида эди.

Охири қариндош-уруғ, ёр-дўстларининг қистови билан кўзига анчадан буён иссиқ кўриниб юрган, қўшни маҳаллада яшайдиган Зумрадхон исми одоблигина, чевар жузвонга ўйланди. Унинг эри уч йил бурун автомобил ҳалокатига йўлиқиб, қазо қилган эди.

Иш тугаши билан уйга югурадиган, кеч-қурунга нима овқат қилсам экан, деб боши қотадиган Эркинга сал жон киргандек бўлди. Қўнлари ҳасрат билан ўтадиган уйига қақажон Гулининг шўх қулғулари файз олиб келгандек туюлди. Ўғли Даврон аввалига қовоқ-тумшук қилиб юрди-ю, сўнгра элакишиб кета қолди. Зумрадхонга ҳали шимини, ҳали қўйлагини олиб келиб, ўзи истаган мақомига солиб тикдириб олади. Ёки «бугун ош қилиб беринг, сомса егим келаяпти» дея ойисини холи-жонига қўймайди.

Аммо қизи Малика... У мактабни битираётган эди. Раҳматли ойиси орзу қилганидек, мақсади — врач бўлиш. Малика то Тошкентга ўқишга кетганига қадар Зумрадхонга рўйхуш бермади. Мактабга бориб келар, овқатлар, сўнг индамай хонасига кириб олиб дарсини қилиб ўтирарди. Зумрадхон ҳам «Майли, унинг дарси кўп», деб иш буюрмасди.

У Тошкентга жўнайди деганида Зумрадхон туни билан тайёргарлик қўриб чиқди. Ҳамир қориб патир ёғди, қазни пиширди. Дам олиш кўни ўзи бозорга бориб палто, этик, рўмол ҳатто пардоз-андоз буюмларига ҳарид қилиб келди. Лекин Малика бу нарсаларга қайрилиб ҳам қарамади. Ҳатто, ширингина Гули олдида келганда ҳар доимидек силтаб ташлади. Аммо, Зумрадхон парво ҳам қилгани йўқ.

Шунга ҳам анча бўлди. Эркин қизининг олдида тез-тез бориб турарди, бир сафар хотинини ҳам олиб борди. Малика курсдошлари олдида сир бой бермаса-да кўчада хайрлаша туриб Зумрадга «Сиз бошқа келманг!» — деди ўқрайиб.

Зумрадхон нуқулай аҳволга тушди, қўзларига келган ёшни зўрга қайтариб «Майли, қизим, мен бошқа келмайман» деди зўрга.

...Ёзги синов ва имтиҳонлар яқинлашгач, Малика ҳам дарсларига шўнғиб кетди. Бугун ётоқхонада ёлғиз қолган Малика кўни-кеча дадаси олиб келган қоғоз кутиди нарсаларни очиб кўра бошлади. Атласдан жуда чиroyли қилиб тикилган қўйлак, сидирга ҳалат-лосим, кофталар. Бежиримгина пардоз кутиси ичидан мактуб чиқди. Беҳишёр ўқий бошлади.

«Маликаҳон, айланай сиздан, ўқишларингиз яхшими? Ўзингиз яхшимисиз? Ўйга ҳам келай демасиз. Биламан, бунга мен сабабчиман. Ўзимни сизнинг олдингизда

гуноҳкор ҳис қилаяпман. Агар мени деб тугилган гушангизга келишдан бенаиб бўлаётган бўлсангиз, кетмоқчиман. Ўйлаб-ўйлаб шунга қарор қилдим. Майли, сиз истагандек бўлсин. Мен ёлғиз яшаб ўрганиб қолувдим. Фақат дадангизни, сизни, ўқанишни иссиқ-совуқсиз қолманглар деб, бунга рози бўлувдим. Сиз бу хатни олганингизда мен уйимга кетган бўламан. Таътилда бемалол уйга келаверинг, айланай. Начора, шунча ҳаракат қилсам ҳам сизнинг кўнглингизни ололмадим. Орамиздан яхши-ёмон гаплар ўтган бўлса рози бўлинг. Менга кимнингдир кўнглига синиқлик соладиган бадхал керак эмас.

Хайр, Зумрадхон.»

Хатда «Ойингиз» деган жой ўчириб ташланган эди.

Малика аввалига интиқом олгандек, кўнглида бир қонқиш тўйди. Кейин... Кейин... мунғайиб ўтирган отаси, қуруқ нон қавшаб, чой ичиб ўтирган укаси кўз олдида келди. Бирданига томоғига нимадир тикилгандек бўлди. Ҳўрлиги келиб ҳўнграб йиғлаб юборди. Тўйиб-тўйиб йиғлади. Сўнг бир қарорга келгандек ўрнидан турди. Бориб дадаси бериб кетган пулга бозор қилди. Гулига «Барби» кўғирчоғини, Зумрадхонга ҳозир урф бўлган «Тигр» рўмоли, дадасига одеклон, Давронга хорижий бир майка олди.

Ҳали имтиҳонгача бир ҳафта бор экан. Уйига бориб келади. Кечки поездга ўтирган Малика эрталаб соат ўнларда уйига етиб келди. Кўчада ўйнаб юрган Гули чопқиллаб унинг олдида келди-ю, қўзлари жавдирлаганича тўхтаб қолди. Чунки, у Маликанинг силташларидан чўчи қолганди. Буни кўрган Маликанинг кўнгли бузилиб кетди. Сумкаси-

дан кўғирчоқни олиб сингисига узатди. Унинг юз-қўларидан ўлди. Оласидан ҳайиқиб турган Гули ҳам бирданига уни қучоқлаб олди. Тушликка чўчара тайёрлаш учун ошхонада қуймаланаётган Зумрадхон уларни кўриб қўлининг хаами билан чиқиб келди. Аввалига ҳайрон бўлиб туриб қолди. Сўнг «Вой, келинг Маликаҳон, қайси шамол учирди», деб юборди. Малика кутилмаганда уни қучоқлаб олди. Юзларидан ўлди. Ўзини йўқотиб қўйган Зумрадхон «Ҳаммаёғингизни ун қилиб юбордим» дерди қизини бағридан бўшатгиси келмай. Кўз ёшларини арта-арта адасига телефон қилди, чой ҳозирлади. Дастурхонга бор-йўғини тўкиб солди. Бир пайт Малика ичкаридаги Зумрадхон тикиб берган, бир хуснига ўн хусн қўшган ҳалатини кийиб чиқди.

— Раҳмат, ойинг! Росаям ўзимга мослаб тикибсизда,— деди у. Зумрадхон кўзларидан қўйлаётган қувонч ёшларини тўхталмасди...

— «Оббо, тагин нима бўлди экан», деб хавотирланган Эркин ҳовлига кириб келганида Малика Зумрадхонга ўзи Тошкентдан олиб келган рўмолни ўраётган эди. «Вой буни қаранг сизга бирим ярашдики, дадам кўрсалар танимай қолади», дея бошини кўтарган Маликанинг қўзлари дадасига тушди. Нигоҳлар учрашди.

— Хайрият-ей, — дер эди Эркиннинг нигоҳлари.

— Дадажон, тушундим, — дер эди Маликанинг қўзлари.

Туш кўраётгандек ҳайрон бўлиб қолган Эркин қўлидан судраётган Гулини ҳам сезмасди. Назарида бутун олам ёришиб кетгандек. Уйини ҳам, кўнглини ҳам кўпдан тарқ этган фароғат ва осойишталик қайтиб келгандек эди.

Басира САЙИД АЛИ

ВАРАҚИ СОМСА ЕЙИЛАДИ

Руминияда Янги йил дастурхони учун атайлаб ичига танга, узук, қалампир каби нарсалар солинган варақи сомсалар пиширилади. Меҳмон еяётган сомсадан нима чиқишига қараб, уни Янги йилда нималар кутаётганини билиб олиш мумкин бўлармиш. 14 январда эса (эски йил ҳисобига кўра, Янги йил шу кундан бошланган) қишлоқ ёшлари орасида «плугушорула» деган маросим ўтказилади. Улар тўрт хўкиз қўшилган омоч билан қишлоқни айланиб чиқади-лар. Хўкизлар арча шоҳлари, ранг-баранг ленталар билан безатилади.

Соат 12га бонг урганда...

...Агар инсон бировни қаттиқ севса, турмуш ўртоғидан, болаларидан кечиб бўлсада суюқлиси Дунёда севдигани айб иш эмас. НАСИБА, ахир. Тошкент шаҳри

Қўзининг нуридан, ўз пушти камарингдан бўлган фарзандларинг тақдирини бегона одам қўлига топширишни тубанлик деб тушунаман. Ўз ҳою-хавасларингни, роҳатингни ўйлаб бундай қилиш болаларингизга нисбатан адолатсизлик эмасми? Ахир, қайси замонда ўғай ота ёки она бировнинг фарзандига меҳр билан қараган. Бунга тарихдан ҳам мисол кўп. Назаримда, ёлғиз қолса-да, барча қийинчиликларга дош бериб фарзандларини ундирган, ўстирган инсон ҳақиқий ота (она) номига муносибдир.

Қ. МАМАРАСУЛОВ,

Жиззах шаҳри

— Юр, Қорбобого телефон қиламиз

— Алло, Қорбобоми?

СОВҒАЛАР ҲАДЯ ҚИЛАДИЛАР

Японияда Янги йил байрами 1 январдан 3 январга қадар нишонланади. Майда савдогарлар, қосиблар, ҳунармандлар, тикувчилар ўз харидор ва mijozларига дастурмол, сочик, оғрикта совға қиладилар. Удумга қўра, байрамнинг сунити кўни ўт учирувчилар паради бўлиб ўтади. Қишлоқда эса қизлар бамбукдан туқилган саватларга «баҳорнинг етти хил шифобахш утлари»ни тирадилар. Бу утлар гуруч билан пиширилиб, байрам дастурхонига тортилади.

СОАТ 12 ГА БОНГ УРГАНДА...

Тонг ёришаётир...

Янги Йилнинг дастлабки кўнлари ҳам қайноқ ҳаёт кучоғига йўл олди. Янги Кўн... Мен эса ҳамон деразам ёнида қўлимдаги мактубларга тикилганча... қотиб ўтирибман! Ана, Чулпон юлдузи кўк тоқида олтинланаётир. Қўшлар саҳарни олқишлаб, чугурлашмоқда. Дарахлар сунити япроқлари билан маҳзун шитирлайди. Атроф нурдай тоза. Аммо... Мана бу мактубларнинг эгалари табиатнинг бу гузалликларига парвосиз, қай бир гушада бетини-бедор ўтиришибди. Балки дилларидаги ғам юкини қай томон улоқтиришни билмай, чора ахтаришаётгандир. Нима бўлганда ҳам, уларнинг дил ярасига малҳам бўлмоқ сизу бизнинг бурчимиздир, азиз ўқувчим! Мухими, зарур гапни уларга бу кўн айтийлик. Балки, эртага кеч бўлар...

Хатни очипману яна қўлларим титрайди. Гуё сатрлар орасидан мунглик чехрли бир аёл чиқиб келиб, менга дардларини охишта сўйлаётгандай...

БИРИНЧИ МАКТУБ.

«...Очиги, қийналиб кетдим, опа. Балки, ношукрчилик қилаётгандирман. Ахир, учта гулдек фарзандимиз бор. Эрим йирик бир фирманинг бошлиғи. Эл-юрт назарида «бадас-тир-бахтли» хонадон саналамиз.

Лекин... Турмуш қўрғанимизга ун беш йил бўлибдики, эримнинг бирор марта ишдан эрталоқ қайтиб, биз билан дастурхон атрофида бирга овқатланганини эслолмайман. Нуқул ярим кечада, ширакайф кириб келадилар. Мен эса худди устига оғир юк ортилган бир аравага ўхшайман. Уй, ишхона, мактаб, богча, дукон, бозор... Бу арава кўнига шу манзиллар ичра айланиб юради. Байрамларда болаларимнинг богча опасию муаллимларига, ишхонадаги бошлиқларга совғалар элтаман, яхши сўз айтиб, гуллар тутказаман. Лекин, бирор кимса менга ҳам бир яхши сўз айтиб, бир дона гул уратмайдилар! Мен барчага бирдай меҳр бераману ўзим эса меҳрда зорман. Бир кўни алаимдан дардимни эримга тукиб солдим. «Қўлингга ортиги билан пул бериб турган бўлсам, яна сенга нима керак» деб ўшқирдилар. Ахир, гап пуллами?! Менинг турт девор орасида зир югуришларимга рағбат йўқ, оғир юкдан эзилган вужудимга дармон, шикаста руҳимга малҳам йўқ. Ахир, булар пулга топилайди-ку. Эртанги кўнимни уйласам, дахшатга тушаман. Қачонгача шундай ўшайман? Қачонгача?!»

Аёл кўнли— пюзик, сирли. Уни тушуниб етмоқ мураккаб. Шу учун ҳам қай биримиз унга гул ўрнига пул тутиб дилини оғритамиз. Қай биримиз меҳр ўрнига қарх тутамиз, унинг соф туйғуларини суиестемол қиламиз. Бу аёл қисмати нима билан тугайди? Уни не деб ишонтирай, қандай тасалли берай? Эҳ, нотаниш синглим-а! «Аслида ҳар биримиз эртанги кўндан муъжизалар кутиб яшамогимиз лозим. Муъжиза балки бутун руй берар, балки эртага... Мен ўша эркакнинг сизни тушуниб етишини, кеч бўлсада сизнинг кўнглингиздан жой олишини жуда-жуда истаيمان. Ахир, сиз шунга лойиқсиз, Суюкли шоиримизнинг Аёл ҳақда— Сиз ҳақда ёзган мана бу сатрларини ўқинг-а...

Дилдаги гаплар

— Аёл, олам чароғи, нур бўлиб дунёга келгансан, Меҳр дарёси ичра дур бўлиб дунёга келгансан...

ИККИНЧИ МАКТУБни очишга негадир шошилмаяпман. Балки дардларини ментагина илинган қизни Сиздан қизғонаётгандирман. Барибир, уни ҳам очишим керак. Сабаби, шу қизга бир оғиз илиқ сўзни шу бугун айтишимиз керак. Токи, у эртанги кўни янги умид, янги ишонч билан бошласин...

«...Қишлоғимизда мени ҳамма «оқила қиз» деб макташарди. Мактабда яхши ўқирдим, каттаю-кичикнинг хурматини жойига қўярдим. Қўшнимизнинг қизи Наргиза билан бирга ўстанмиз. Қўрғанлар «Бу икки дўгона ҳеч бир-бирига ўхшаймайди-я», деб қўлишарди. Дўгонам мендек сипоғина бўлиб юрмасди, овози борица қулар, бўяниб-ясанар, йиғитлар эътиборини тортишни яхши қўрарди. Ҳозир Наргиза бир этак боланинг онаси, боровғли ҳовлининг бекаси. Мен эса ҳали турмушга чиққанам йўқ. Ёшим уттиз бешдан ошди.

Эсимда, бир пайтлар йиғитлар менинг ҳам изимдан юришар, ишқ изҳорлари эзилган қоғозларни ҳовлимизга иргитишарди. Мен уларнинг бу хатларини қўзлари олдига қиймалаб

йиртардим. Уларини эса қувиб солардим. Энди билсам, ўшанда мен ўз бахтимни қувлаган эканман! Мана, йилларки, ўша бахтнинг қайтишини кутаман. Ҳар кеч почта қутисини очиб қўраман. Гарчи бум-бушланиги билсам ҳам шундай қиламан. Негаки, гойибдан биров мени излаб келадигандек туюлаверади. Умрим шу куйи ўтаётир. Икки-уч аёл уртасига тушиб қолсам, дарров: «Фолбинга бординг, қоқиндик. Йўлингизни кимдир бойлагандир», дея писанда қилади. Энди аёллардан ҳам ўзимни четга оладиган бўлиб қолдим. Эртанги кўнни уйласам... Илтимос, мени тўғри тушуни-нг. Ҳаётнинг қизиги қолмади, мен учун. Нима қилай?!»

«Сен Зухросан, Тоҳири дуч келман...» Қасрда ўқиганман бу сатрларни? Қачон? Зухранинг айби нимада? Ахир, у Тоҳирини излаб йўлга чиқолмайди-ку! Тоҳир-чи, у нега жим? Нега у ўз бахтига пешвоз чиқмаётир? Нега? **«ЯНГИ КҲН СИЗГА БАХТ ОЛИБ КЕЛСИН, СИНГЛИМ. СИЗ БАХТЛИ БУЛИШГА ҲАҚЛИСИЗ. СИЗГА САБР ТИЛАЙМАН...»**

УЧИНЧИ МАКТУБ ғалатироқ. Уни сиз қандай қабул қиласиз, билмадим. Лекин, бу хатни ўқимаслигининг иложи ҳам йўқ. Ахир, шу қизнинг ҳолатига тушиб қолганлар камми? Мактубга бир лаҳза диққатингизни тортаман. «Муҳаббат бор десалар, ишонмасдим. Энди эса... Йигирма уч ёшда ўзим унинг асири бўлиб ўтирибман.

Кўнларим тунга, тунларим тонгга қоришиб кетадики, сезмайман. Ҳаёлимда фақат ўша... Илк бор уни дорихонада навбатда турганимизда учратдим. Ушандаёқ юрагим «жиз» этган, «мен орзу қилган йиғит шу» деб ўйлаганман. У мен билан бир-икки оғиз гаплашиб, сўнг доридармонлар олдию чиқиб кетди. Мен шу ернинг узида дардимга дармон тополмай қолавердим. Икки йилки, ўз ёғимга ўзим қоврилаяпман. Сиз хатимни ўқиб, «Қийналиб юрмасдан, ўша йиғит билан тақдирингни боғламайсанми?!» демоқчидирсиз.

Ҳамма гап шунда-да. Унинг оиласи, икки фарзанди бор. Бир-икки марта қизлик гуруримни енгиб, олдиан тусиб чиқдим. У бўлса мен билан шунчаки саломлашиб... утиб кетди! Алаимдан, уни унутмоқчи бўлдим. Лекин, эгилмадим! Севгим ўзимдан ҳам голиб чиқди. Буёғи нима бўлади, билмайман. Билмайман...

О, менинг ой синглим-а. Ойлардан ҳам гузал синглим-а. Сенга не дейман? Сенга бу хосиятли кўнларда мен нени тилайин? Бахтми? Бу «кемтик» бахтни нима қиласан, ахир! Муҳаббатми? Йўқ, бу муҳаббат сенга бахт беролмайди! У муҳаббатнинг эгаси бошқа бир аёл... Ахир, ҳаётда ҳар биримиз ҳам мушкул аҳволга тушиб қолишимиз мумкин. Бу ҳолатдан бизни ким қутқаради? Ўзимиз эмасми, ҳа, фақат ўзимиз! Чунки, инсоннинг узидан қўра қинроқ сирдонни, дўсти йўқ. Сен ҳам ўзингни унинг қутқар, сингилжон. Соф туйғуларининг эгаси бошқа биров эканлиги, қачондир уни албатта учратишинг мумкинлигини унутма. Шунга ўзингни ишонтир, ишонч эса инсонга мадад, суянч... Мен эса, сенга улўғ донишмандлардан бири айтиб қолдирган сўзни эслатмоқчиман, холос... **«СЕВСАНГУ СЕВИЛМАСАН, СЕВГИНГА ЖАВОБ БУЛМАСА, БУ МУҲАББАТ ЭМАС!»**

Гулчехра ЖАМИЛОВА

ДАЙДИ АКАДЕМИК

Виталий Сундаковни журналистлар, таниш-билишлари «дайди академик» «глобус-одам», «россиялик саргузаштлар ишқибози» деб аташди. Бу бежиз эмас. У 38 йиллик умри давомида Индонезия жунглиларидаги Ириан-Жанг каннибаллари (одамхўрлари) орасида бир қанча муддат яшаган, Тибет монастирларида, хантӣ, ненец, эвенк халқларининг қулбаларида, Янги Гвинеяда япловчи қабилалар орасида меҳмон бўлган. Чилидаги Атакама чулини кезиб чиққан. Виталийнинг академиклиги ҳам рост. У Рус жуғрофия жамиятининг ҳақиқий аъзоси, ҳаётни сақлаш муаммолари академиясининг академиги, қўл жанги, сув остида сузиш бўйича инструктор.

«РЕНО» МОСКВАДА

«Рено» концерни билан тузилган шартномага қўра, 1997 йилдан Москвадаги АЗЛҚда «Рено-меган» русумли енгил машиналар ишлаб чиқарила бошлайди. «Москвада йиғилган «меган» французларнинг ўзиникидан асло қолпимайдиган бўлади, — дейди АЗЛҚ бош директори Ю. Бородин. — Уларнинг нархи эса Европадагига нисбатан арзонроқ бўлиши кутилмоқда».

КРЕМЛНИ

«ТОЗАЛАШ» ЗАРУР

Россия саноатчилар ва ишбилармонлар иттифоқи президенти Аркадий Волский «Трул» газетасига интервю бериб, соғайиб Кремлга қайтган Борис Елцин қўлига «супурги олиб», айрим юқори лавозимли раҳбарларни амал курсисидан супуриб ташлаш кераклигини таъкидлаган. Лекин жаноб Волский кимларни амалига ноллийқ деб ўйлашини аниқ айтмаган.

ДУНЁДА БИРИНЧИ

Жанубий Африканинг бизнес маркази ҳисобланмиш Йоханнесбург шаҳри машинага утирилклар бўйича дунёда биринчи ўринни забт этиб турибди. Йилгига шаҳарда 85 мингта машина утирланади. Машина эгалари ўз «тушпор»ларини турли химоя воситалари билан жиҳозлаётгани ҳам айтирлар ердан бермайпти. Машинани утирлаб кетишининг ҳеч иложи бўлмай қолганда, унинг эгасига қўрол ўқталиб тортиб олади, тамом-вассалом.

ҚАЛБАКИ

ДОРИЛАР

Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш тапшилототи ва Интерполнинг маълумоти-га қараганда, дунё миқёсида соти-лаётган дори-дармонларнинг етти фоизи қалбаки экан. Улар асосан Африка мамлакатларида сотилмоқда. Айниқса, Италия ва Испанияда ана шундай қалбаки дори-дармонлар тайёрловчи яширин лабораториялар гуллаб-яшнамоқда. Уларда тайёрла-ниб, қутисига чиройли қилиб «Асирин» еки «Ампициллин» деб ёзиб қўйилган дори-дармонлар даво бўлиш ўрнига, ажални етаклаб келиши ҳеч гап эмас.

Хорижий матбуот хабарлари асосида тайёрланди

ТУШЛАР ТАЪБИРИ

(Давоми. Боши ўтган сонларда).

Тушда шакарқамиш истеъмол қилиш — узгаларга маъқул сузлар гапириш демак.

Анжир — ҳаёт эҳтиёжларини тўри, қонуний йул билан топиш, тушда анжир еган киши эса минг олтин ва қумуш танга олади.

Дарахтзор ва умуман яшил ўсимликлар Исломга эътиқод ёки ҳушбар белгисидир. Экинлар илм ва айшу-роҳатдир. Агар кимки тушида экин экишга мосланмаган жойларда экинларни курса, уша ерда душман кишилар учрайди. Кимки тушида экин экаётганини курса, мартабали кишидан яхшилик куради. Тушда унумсиз ерга яна экин экаётганини кўрмоқ, қутилмаган фойда аломатидир. Бугд — меҳнат, кунжут эса қутилмаганда топилган давлат.

Тушда маъданларни кўриш

Тушда олтин кўрмоқ ҳам ва мусибатни, уша олтинни тукиб қўйилганини кўриш бахтсизлик ва ҳалокатни, узага омонатга бериш уша одам томонидан алданмоқликни аниқлатади.

Тушдаги қумуш бу етарли бойлик орттиришидир.

Ганч — илм ва фойда, бироқ баъзи таъбирчилар бу ҳам гам ва ташвишга деб талқин қиладилар.

Тушдаги зумрад қувонч, чиройли фарзанд ва тузал қизга уйланиш демакдир. Лаъл ҳам ана шундай талқинга эга.

Тушдаги маржон — ҳисобсиз бойлик, феруза — галаба, омад ва узоқ-умрга, деб талқин қилинади.

Корналик — ҳурмат ва роҳат келтирилади.

Темир — бойлик орттириш ва улуг мартаба дарахти.

Агар кимки тушида бармоғида темир ёки қумушдан қилинган узқини курса, улуг мартаба, ҳурмат топади ёки бадавлат аёлга уйланади.

Тушдаги асбоб-анжом ва турли хилдаги қуроллар талқини

Тушда қалам кўриш — (худо) йул-йўриқ ва насихатларнинг бажарилиши.

Муқова мерос ёки гаровнинг қайтиб олиниши ёки янаш учун қонуний йул билан маблағ олиш демакдир.

Агар кимки тушида ёқилган чирғани курса — бу сиҳат-саломатлик ва узоқ-умрга деб билсин.

Қумир, қул — ўринсиз ташвиш, душманлик ва касаллик белгиси.

Нозу неъматларга тула дастурхонни кўриш — маблағ ва узоқ-умр дараксиз бўлмай.

Байроқ — ўқимишли ёки довурак киши. Кимки қизил байроқ курса, ўқимишли, довурак ёки муқаллас кишидан фойда куради, қора байроқни курса, раҳнамога эга бўлмай. Яшил байроқ — эсон-омонлик саёҳати белгиси.

Қилич гулакни ёки аёлни аниқлатади. Кимки қилич тақиб юрганини курса, ё хотинга, ёки фарзандга эга бўлмай, агар қилич бойланган белбоғ узилганини курса, ё хотинидан, ёки фарзандидан айрилади.

Совут кўриш — муҳим ишларда ердам ва ҳомийлигига бориладиган одам тушунилади.

Қалқон дуст ёки акадир.

Найза ёки найзага ухшаш қурол — узоқ умр демак.

(Давоми кейинги сонларда).

Янги йил дастурхонингизга

Айтишларича, келаётган Янги йилнингиз янада чиройли, фаровон бўлиши учун янги йил кечаси ҳатто меҳмон кутмасангиз ҳам дастурхонингиз чиройли тузатишган турини керак экан.

Келинг, унда ана шу тилакларга қўшилиб янги йил дастурхонини тайёрлайлик. Бугунги тавсияларимиз сизга маъқул келса, улардан фойдаланинг:

ЯХНА ТАОМЛАР (салатлар): Яхна таомлар тўйимлилиги, сифати, узага хос лаззатини узоқ муддат сақлаб туриши билан алоҳида урин тутайди. Бу таомлар кучли таомлар ҳазмини енгиллаштирилади ва узининг чиройли қуриниши билан дастурхонни безатиб, иштаҳани очайди.

Сузма қўшиб, сабзавотли яхна таом тайёрлаш. Бунга 500 г сузма, 2 боғ барра қуш пиез, ярим боғдан кашнич ҳамда шивит, 4-5 дона редиска, 1 бош пиез ва 1 та бодринг ишлатилади. Туз ва зиравор талабга қараб солинади.

Қуш пиез, шивит, кашнични совуқ сувда ювиб майда қилиб тўғрайсиз. Сузмага бир оз сув қўшиб яхшилаб эзиб устидан озгина туз, қаламшир сепасиз. Тайёрланган яхна таомга бодринг, редискани тўғраб қўшасиз. Тайёр бўлган масаллиқни ликопчаларга солиб, бош пиездан ҳар хил шакллар ясаб устини безатасиз.

Фантазия. Бу яхна таомни тайёрлашга 2-3та қарам узаги, 50г қарам барги, 2 дона турп, 2 дона сабзи, 2-3 бош пиез, 5 ош қошиқча томат, 2 ош қошиқча доғланган ёғ, 1 дона саримсоқ кета-

ди. Қарам барги ва узаги майда сомон шаклида тўғралади. Худди шунингдек пиезни ҳам нафис қилиб тўғраб, сабзи қирғичда қирилади. Тўғралган барча маҳсулотни чуқур идишга солиб, томат, доғланган ёғ қўшиб аралаштирилади. Тайёрланган таомни ликопчаларга солиб, бетини текислаб пиез, турпдан ҳар хил парракчалар ясаб усти безатилади. Бу яхна таом иштаҳани очайди.

«Чумчуқ тили» Бу яхна таомга тузланган бодринг жуذا қўл келади. Бодрингни совуқ сувда чайиб олгандан кейин арчиб тайёрланган пиез билан икковини майда «чумчуқ тили» қилиб тўғраб, устидан мурч сепиб аралаштирилади.

Гўшт қўшиб сабзавотли яхна тайёрлаш: Бунинг учун: 4-5 дона помидор, 2 дона бодринг, 2 бош пиез, 200г пишпан гўшт, 3 ош қошиқ қаймоқ керак бўлади. Пиез, помидор, бодрингни паррак қилиб, яхна қилиб пиширилган гўшт сомон шаклида тўғрайсиз. Масаллиқларга туз майда мурч сепиб аралаштирасиз ва ликопчаларга уйиб солиб, бетига озгинадан қаймоқ қўясиз. Устини помидор билан безатиб дастурхонга тортасиз.

Қаз қўшиб, сабзавотли яхна тайёрлаш. Картошка, сабзи ва қизил далаганини пишириб совитгандан кейин турбурчак шаклида тўғрайсиз. Пиезни ҳам худди шундай қилиб тўғрайсиз. Пиширилган қазини пусти билан паррак-паррак қилиб кесасиз-да, барчасини ара-

Онадир дунёда энг эзгу инсон, Она билан олам чарогон. Фарзандларин бахтини уйлаб, Ота қалби уйғоқ беҳузур. Кенг оламга қувончин суйлаб, Қўзларидан етар ажиб нур. Азиз волидай муҳтарамамиз Муаззам ая 60 ёшингиз, падари бузрукворимиз Норматжон ота

62 ёшингиз билан чин қалбдан муборакбод этамиз!

Тилагимиз: яна узоқ йиллар биз фарзандларингизнинг, набираларингизнинг эзгу ишлари, орзу-уйларининг рўёбини қуриб, уйимизнинг турини, ҳастимиз йулини чарогон этиб турингизлар.

ФАРЗАНДЛАРИНГИЗ

Қўзим нури нуридийдам
Зуфарилло ЗИЕДУЛЛО ўғли!
Рўхсорингда қурай Бобир сиймосин
Элинг суюган ботир ўғлон
Бўлиб етишгин!

Янги йилнинг қутлуг бўлсин яратган
Оллоҳим-сени қўшлар қаторида асрасин.
Оллоҳим сенга она сутидек пок, оқ ҳаёт ато этсин. Умринг узоқ, мартабанг улуг бўлсин.

Сенга яна қўшдан-қўш эзгу тилаклар тилаб,
волиданг **Муҳаббат АМАТАЕВА**.

Ҳурматли онамиз ва бувижонимиз

Машҳура МАЖИДОВА!

Биз сизни табарруқ 55 ёшингиз билан қўтлаймиз. қалбимиздаги энг яхши тилакларимиз сизга армуғон.

Фарзандларингиз ва набираларингиз

Азиз қизимиз ИНТИЗОРХОН!
5 январда 1 ёшга тулишинг муносабати билан сени чин юракдан табриклаймиз. Ҳамиша ризқинг бутун, тананг соғ, эртанг ёруғ бўлсин. Бахт-омад сенга бир умр йўлдош юрсин, деб аяджоннинг Абдумажид ва опа-жонинг Ибодат.

Ҳурматли адамиз Турсунбой САФАРОВ ва муҳтарам онажонимиз **МАЪСУДАХОНЛАР!**

Сизларни туғилган кунингиз ва қириб келаётган янги йил байрами билан қут-тайлаймиз.

Сизга Оллоҳдан бахт, соғлиқ узоқ умр тилаймиз.

Фарзандларингиз Фарҳоджон ва Холмидхонлар.

МАЙИЗЛИ НОНЛАР ПИШИРИЛАДИ

«Барча байрамлар ичидан энг яхшиси қайсиниси?» деб сўралса, шотландияликларнинг «Янги йил байрами» деб жавоб беришларига шубҳа йўқ. Сабаби улар бу байрамни интизорлик билан кутишади ва унга алоҳида тайёргарлик қурилади. Байрам дастурхонига энг оқ мағзи ва майиз солинган нонлар пиширилади. Саот тунги 12ни кўрсатганда эски йил чиқиб кетиши ва янги йил қириб келиши учун барча хонадонларнинг эшиклари ланг очиб қўйилади. Қадимий эътиқодга қўра, янги йилнинг қандай ўтиши хонадонга биринчи бўлиб таширф буюрган кишининг қиёфаси қандайлигига боғлиқ бўларкан.

лаштирасиз. Масаллиқларга туз ва мурч сепиб аралаштириб, ликопчаларга уйиб соласиз. Яхна таомнинг уртасига лавлагидан «қизил гул» ясаб, ликопчанинг атрофини кесилган гул билан безаб, дастурхонга тортасиз.

Яхна гўшт. Қўй ёки мол гўштининг кам ёғ, лаҳм жойидан олиб парда ва безлардан тозаласиз ҳамда 150-200г ли

булақларга бўлиб, қайнаб турган сувга соласиз. Сувга туз, туйилмаган мурч, лавр япроғи, пириш ва бир дона қизил қаламшир ҳам солиб 1-1,5 соат давомида милдиратиб қайнатасиз. Гўшт пишпач, олиб совутасиз. Шурвага шолғом, сабзи солиб пишириб, совутасиз ва гўшт қўшиб еиш учун дарсурхонга қўясиз. Шурва иссиқда суюқ ош сифатида истеъмол қилинади.

СОАТ 12ГА БОНГ УРГАНДА...

БУ АЁЛНИНГ ЧЕХРАСИ ИССИҚ...

... Кузлари кулиб туради. Шу бегубор нигоҳларга боқсангиз, худди юрагидоғини ўқиб олгандек бўлаверасиз. Кўнглининг ту-биди фақат сизгагина аталган бир илиқлик-ни сезасиз. Сезасиз, қалдронлик хиссиёти билан уни яхши қуриб қоласиз.

Илк учрашувимиздаёқ мен шу аёлни худди онамни севгандек севиб қолганман. Бу учрашув талабалик йиллари хотиралари билан боглиқ. Ушанда дорилфунуннинг би-ринчи курсида тахсил олардим. «Студент-лик — олтин давр» дейишди. Аммо бу даврнинг ўз улчамлари, ўз машаққатлари ҳам бор. Мутғасил ўқиб-ўрганиш, очин-тукин юриш, кайфиятнинг худ-бехудлигию олиёсдаги дўст-жигарларнинг соғинчи... Бу-ларнинг бари талабани ҳаёт синовларидан олиб ўтади, тарбиялайди. Биз ҳам шундай синовларга аста-секин кунлика бошлаган кез-ларимиз эди. Уша кун... Ётоқхонанинг муъжазига хонасида ҳамкурсларим билан дарс қилиб ўтирдик. Эшигимизни ким-дир чертди. Очдик. Хушрўйгина бир аёл. Кириб, ҳар биримиз билан елка қоқиб ку-ришди. Бизга яхшиликлар тилаб узини шу ётоқхона бекаси деб таништирди. Гуё хона-мизга қуёш кириб, ҳаммаёқ чарақлаб кет-гандек бўлди. Илиқ сузга, иссиқ дийдорга зор эмасмизми, ҳаёлга маҳлиё бўлганча қол-дик...

Кейин у хонамизга тез-тез келиб турали-ган, ҳол-аҳволимиздан хабар олиб турали-ган бўлди. Биз ҳам уни бирор кун қурмасак, бир нарсанимизни йўқотгандек бўлиб юрар-дик. Бу йўқловлар бизни қуринмас иплар билан боғлаб ташлади. Дорилфунунни би-тириб, меҳнат жабҳасига йўл олганимиздан сўнг ҳам бу ришта узилмади, аксинча му-стаҳкам тортиб бораверди...

...Эндиликда курсдошлар билан куча-қуйда учрашиб қолсак, студентлик йиллари-дан берилиб сузлашамиз. Сўнг дарров Мат-луба опани эслаб кетамиз. «Хабарлашиб ту-рибсанми?» деб сураймиз бир-биримиздан «Бўлмаса-чи, у кишини унутиб буларми-ди?» деймиз иккимиз ҳам. Шундай кезларда уйга толаман:

Бу аёл қандай қилиб бизнинг ва неча минглаб талабаларнинг юрагидан жой олди? Жонқуярлиги ё филойилиги учунми? Бал-ки талабалик йилларида бизга руҳан мадал бериб, биздан яхши сузю, меҳрини аймага-ни учундир?! Билмадим... Ҳар ҳолда, у ҳар биримизга худди онамиз каби иссиқ меҳр бера олгани рост эди!

Яқинда касбим тақозоси билан талабалар шаҳарчасига йўлим тушиб қолди. Ҳар доим-гидек биринчи қиладиган ишим Матлуба опанинг олдида, ётоқхонага (Талабалар ша-ҳарчаси ҳуқуқшунослар ётоқхонасида иш-лайди) йўл олдим. Топиб учрашдим. Сўх-бат-сухбатга уланди, ўзоқ ўтиришдик. Утган йилларни хотирладик. Шунда кўнглимдан бот-бот кечган саволни уртага ташла-дим:

— Опа, бу турмуш дегадлари турган-битгани ташвиш, алоқсиз юмуш экан. Буни биз турмуш қургандан сўнггина англаб етай-миз. Унда хушёр, чакқон ва барпошли бўл-масангиз қийин экан. Уша йиллар — талаба-лик пайтларимизда буни сезмасдик. Лекин, сиз... У йилларда беш мурғак бола, эр, рузгор ташвиши ва ётоқхоналарда масъу-лик вазифасини адо этардингиз. Ҳаммасига қандай ултургансиз, ушанда?!

Матлуба опа кулиб юборди. Сўнг яна жиддий тортиб, ўйлаиб қоладилар. «Била-сизми, синглим, аслида турмушнинг ши-ринлигию гузаллиги оиладаги узаро муно-

сабатларга боглиқ. Агар эр хотин бир-бири-ни дилдан тушунса, ардоқласа ҳаёт ун-қир-чунқирларига, чидаса, бир-бирига юпа-нч бўлиб яшаса ҳаёт қийинчиликлари қил-чаям сезилмайди. Мана Мухтор акам билан турмуш қурганимизга 30 йилдан ошган бўлса, ҳеч биз оғзимиз сенга бормадди. Аҳил-иноқ яшадик. Бир-биримизга меҳрли бўл-дик. Нимага эришган бўлсак меҳнатимиз туфайли эришдик. Оллоҳга шукур. Беш фарзандни тарбиялаб устирдик, элга қуш-дик. Ҳаммаси бахтли-тахтли бўлиб кетиш-ди.

Ҳа, инсон бахтни ўз қули билан бунед элади. Эр-хотин уртасидаги ҳурмату муҳаб-батнинг даражаси оила бахтини белгилайди. Матлуба опа на Мухторжон Сулаймоновлар-нинг хонадонидоғи бирдамлик, илиқ-иссиқ меҳр, яхши суз шу хонадонда усиб-улгайган фарзандлари Дилбархон, Рихсибек, Гулче-ра, Шахло, Умидахонларнинг баркамол ин-сон бўлиб етишшиларидоғи асқотди.

Сулаймоновлар хонадони (пойтахтимиз-даги «Аллон» маҳалласи) маҳаллада барча ҳавас қиладиган ибратли оилалар қаторидан урин олган. Албатта бир-биронига эл бўлиб, чиройли турмуш қилишнинг, қуша қариб яшашнинг завқи-шавқиға не етсин. Умрин-гиз гузаллиги ҳам шунда эмасми?

Мен Матлуба опанинг олдида қайтар-канман, юрагим бир тоза шуълага тулди. Дил ихорим тилимга кучди, севина-севина шивирладим:

«Янги йил сизга, хонадонингизга янада кўпдан-кўп бахт-қувонч олиб келсин. Сиз-нинг меҳр-муҳаббатингиз яна минглаб тала-балар қалбига эгулик олиб кирсин, Матлу-ба опа!»

Дилбар РАҲИМ қизи

Сўнгги устун

ТАШКАРИДА ЯНВАР...

Европада январ ойи кўпроқ бу-лутли бўлиб, тез-тез қор ёғиб тура-ди. Шарқий Сибирда асосан қаттиқ совуқ, аёзли қушлар ҳукмронлик қиладди. Шунга қарамай, онда-сон-да қуёш узининг борлигини сезди-риб, булутлар орасидан муралаб қуя-ди.

Ҳиндистонда бу ойда ҳаво иссиқ ва тиниқ бўлиб, экинлар дам-бадам сугориб турилади. Айнан шу ойда шоти уриб олинади. Январнинг ик-кинчи ярмида бодом гуллабди.

Бу даврдаги қургўқчилик таъси-ридан Африка саванналаридоғи дарахтларнинг барглари саргайиб, ту-килади, ут-уланлар қовжираб, ку-риб қолади. Январда бу урмонларда «улик сукунат» ҳукм суради, на қуш-лар, на ҳайвонлар — умуман ҳаёт асари қуринмайди.

Урта Ер денгизи соҳиллари ва Осиенинг жанубий-шарқий қисми-даги субтропик ўлкаларда январ ойи-да ўсимликлар қум-қуқ бўлиб ўсиб туради, ҳаво илиқ ва нам бўлади.

Жанубий ярим шардаги ўлкалар-да январ ойи ёз фаслининг уртаси ҳисобланади. Жанубий Америкада-ги Атакама, Гран-Чако, Африкада-ги Намиб, Калахари ва Австралия-даги чулларда бу ой гўят иссиқ бў-либ, ҳавонинг ҳарорати +45, ҳатто +50 даражагача кутарилади.

Бразилия ва Африка жанубидаги урмонларда бу ой иссиқ, шу билан бирга серёгин, ўсимликлар барқ уриб ўсадиган мавсум ҳисобланади.

Комиссар изқувардан суради:
— Жиноятчини нега қочириб юбор-дингиз?
— У кинотеатрга кириб олди.
— Хуш, у ерга кирсангиз, бўлмасми-ди?
— Мен у филмин кўрган эдим-да...

Отчопар яқинидаги гушт дўконига осилган эълон:
«Пойгада ютқазсангиз, асло хафа бўл-манг. Дуконимизга ташриф буюринг ва қасос олинг!»

— Болалардан нечта, жаноб Таннер?
— Ун учта.
— Вой-бу, битта уйда қисилишиб қол-майсизларми?
— Ҳеч-да, уларнинг барчаси ўз онала-ри билан туради.

Янги йил оқшомида.
Йигит:
— Жоним, биринчи севгинг узим бўл-сам керак-а?
Қиз:
— Ҳа, албатта, янги йилдаги биринчи-

ХАНДАЛАР

си сенсан...

Иккита балиқчи овда учрашиб қо-лишди.

— Ишга бормадингми? — суради би-ри иккинчисидан.

— Ангинаман-ку. Узинг-чи?

— Меники сеникдан бешбаттар. Уп-кам шамоллаган.

Еш драматург театр директориға де-ди:

— Менга хусуматингиз йўқми, мабо-ди?

— Нега ундай деясиз? — ажаблани-ди директор.

— Менинг писсаларимни нега доим театр бўм-бўш пайтида қўясиз?

Дуконда.
Харидор:

— Сиз менга таклиф қиладиган қос-тюм юз фоиз юндан тайёрланганми?

Сотувчи:

— Ҳа, албатта, фақат тугмалари эмас.

— Турмуш қурсак бир угил, бир қизи-миз бўлади, — деди йигит қизга.

— Буни қасқдан билақолдинг?

— Улар ҳозир ойим билан бирга тура-ди-ку, — деди йигит.

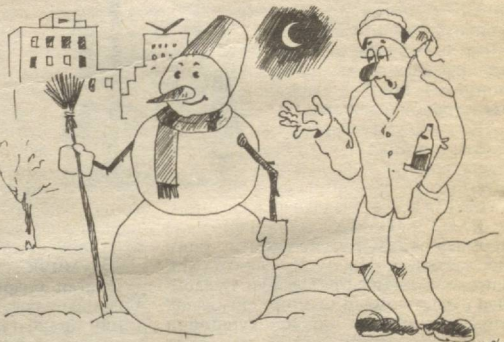
Духтир беморни текшириб бўл-гач, деди:

— Сиз соппа-соғсиз, хоним. Мен сизга фа-қат тоза ҳавода кўпроқ булишингизни, қишда эса иссиқроқ қийини-шингизни тавсия қи-ламан.

— Духтир нима де-ди? — суради эри уйда хотинидан.

— Духтир менга ез-да денгиз буйида дам олинг, қишда эса нор-ка пустин кийиб юри-нг деб айтди, — деди хотини.

Немис тилидан
Мирзаали АКБА-РОВ таржимаси

ХН 96.

— Чекишдан борми, огайни?

Муассисларимиз:

ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ХОТИН-КИЗЛАР
КҰМИТАСИ, БОЛАЛАР
ЖАМФАРМАСИ ВА
«СОҒЛОМ АВЛОД
УЧУН» ХАЛҚАРО
ХАЙРИЯ
ЖАМФАРМАСИ

БОШ МУҲАРРИР: Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Газетамиз бош ҳамийси:

Ўзбекистон «Матбуот тарқатиш
ишосмаси» ассоциацияси

МАНЗИПМИЗ:

700083, Матбуотчилар
кўчаси, 32-уй.

Телефон: 36-56-52, 34-86-91
Даврон Бек
навбатчилик қилди
Обуна индекси - 64654
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г-031 21597 нусхада чоп
этилди. Офсет усулида босилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.